

Opetus- ja kulttuuriministeriö

## Lausuntopyyntö Taide- ja taiteilijapolitiikan suuntaviivat – työryhmän esityksestä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi

Viite: OKM/95/040/2017

### Yleistä työryhmän esityksistä ja raportista

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene kiittää työryhmäesitystä taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiksi tavoitteiksi. Esitys on ansiokas taiteen toimintakenttää läpileikkaava kooste. Esityksessä esiin nousseet teemat ovat kentän laajuudesta johtuen osittain varsin ylätasolla. Strategista tavoitetta ja toimenpiteitä olisi voinut jäsentää lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä.

Esityksessä sivuttiin kansainvälistä näkökulmaa, mutta sitä olisi voinut käsitellä laajemminkin huomioiden kansainvälisen tason osaamiseen ja kansainväliseen taiteelliseen toimintaan liittyviä teemoja.

### Taide yhteiskunnan ytimeen

Työryhmäesityksessä on nostettu esiin kulttuuri- ja taidetoimintaan liittyvän tietopohjan laajentaminen ja yhdenmukaistaminen. Laadullisen ja määrällisen vaikuttavuuden arvioinnin tulee perustua läpinäkyviin, mitattavaa teemaa tosiasiallisesti kuvaaviin ja tutkimuksellisesti kestäviin menettelyihin. Tiedontuotanto tulisi syntyä toimijoiden luonnollisen toiminnan ohessa ilman raskaita ja monesti subjektiiviseen tulkintaan pohjautuvia raportointivaiheita.

Esityksessä on tärkeä huomio taiteen eri muotojen kytkeytyminen eri ministeriöiden ja viranomaisten toimialueille. Toimialuerajoja ylittävää kehittävää toimintaa tulisi tukea ja siihen liittyviä hallinnollisia rajoitteita purkaa.

### Taiteen rahoituksen strateginen kehittäminen

Työryhmäesityksessä on kiinnitetty huomiota rahoituksen pitkäjänteisyyden parantamiseen. Tämä tulisi huomioida myös uusiin strategisesti tärkeisiin teemoihin liittyvän toiminnan kehittämisrahoituksissa sekä toiminnan tarkoituksenmukaisessa vakiinnuttamisessa. Tämä on ollut hankalaa etenkin eri hallinnonalojen välille sijoittuvien toimintojen kohdalla.

Taiteen edistämiskeskuksella on tärkeä kansallinen rooli ja sen tulee vaikuttaa läpi Suomen. Alueellisia osaamisyksiköitä kehitettäessä tulisi huomioida myös korkeakouluverkoston



toiminta ja merkitys uuden tiedon tuottajana ja elämänikäiseen osaamiseen liittyvän täydennyskoulutuksen tarjoajana maan eri kolkissa. Ammattikorkeakoulut ovat Taiken kaltaisesti verkostoituneet vahvasti alueidensa taidekenttään sekä monialaiseen työelämään. Tällaisen taiteellisen ja toiminnallisen substanssiosaamisen hyödyntämisestä saadaan lisäarvo kytkettynä Taiken virkamiesverkoston erityisosaamiseen.

### **Taide on työtä, ja sellaisena sitä on kohdeltava**

Työryhmäesityksessä kiinnitetään huomioita taiteilija-ammattiin sekä siihen liittyvään osaamiseen. Osaamistarpeen muutos koskettaa merkittävästi jo alalla toimivia taiteilijoita. Korkeakoulut ja yksityiset toimijat laajentavat koulutustarjontaansa erilaisena maksullisena täydennyskoulutus- ja avoimena korkeakoulutarjontana. Taiteilijoiden pirstaleisen toimeentulon vuoksi koulutusmaksut voivat estää tarpeelliseen täydennyskoulutukseen hakeutumista. Apurahajärjestelmää kehitettäessä tulisi huomioida, olisiko mahdollista tehdä avustusmekanismeja myös täydennyskouluttautumiseen esim. Taiken kautta. Täydennyskoulutustarvetta on paitsi substanssiin liittyvissä uusissa menetelmissä myös mm. kansainvälistyvän toimintaympäristön muutokseen, liiketoimintavalmiuksiin, tekijänoikeuksiin ja tuotteistamiseen liittyvissä taidoissa.

Selvitettäessä mahdollisuutta apurahan maksamiseen työsuhdestatuksella, tulisi samalla selvittää mahdollisuus siirtää apuraha maksettavaksi muun toimen työnantajan kautta, esimerkiksi osa-aikaisilla opettajilla oppilaitoksen kautta. Tämä olisi nopeasti käyttöön otettavissa oleva malli ja vahvistaa taiteen tekemisen työsuhdeluonnetta siihen liittyvien työsuhde-etuuksien, kuten työterveyshuollon, myötä.

Taiteen tekemiseen liittyy olennaisena osana epätyypillinen työntekijästatus, joten taiteen kentän kehittymisen kannalta koulutusmääriä ei ole mielekästä arvioida yksinomaan työllisten kautta. Viimeisen kymmenen vuoden aikana koulutuspoliittisilla toimilla on vähennetty jo huomattavasti ammattikorkeakoulusektorilla tapahtuvaa taide- ja kulttuurialan koulutusta (viimeksi 2016), mikä näkyy pienellä viiveellä kentälle siirtyvien määrässä. Toisen asteen koulutukseen ei ole kohdentunut merkittäviä vähennyksiä. Ammattikorkeakoulut tuottavat oman vahvan työelämäyhteytensä kautta valmistuneille hyvät valmiudet itsensä työllistämiseen. Viime aikoina on huomattavissa vahva kehitys työllistymisestä koulutusta ja osaamista hyödyntäviin tehtäviin muille aloille. Näin ollen koulutusmääriä arvioitaessa ei tulisi missään tapauksessa käyttää mittarina ”työllistynyt omalle alalleen” -kriteeristöä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry - Arenen kulttuurialan kehittämisryhmä

**Petri Lempinen**  
toiminnanjohtaja  
Arene ry

**Timo Tanskanen**  
koulutusjohtaja  
Turun ammattikorkeakoulu